2807 - Haccın, müslümanın nefsine ve hayatına olan etkisi

Soru

Haccı edâ etmenin, müslümanın nefsine ve hayatına etkisi nelerdir?

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Hac menâsikini edâ etmenin pek çok fazîletleri ve son derece büyük hikmetleri vardır. Bu fazîlet ve hikmetleri anlamaya ve bunlara göre hareket etmeye muvaffak olan kimse, gerçekten büyük hayırlara muvaffak olmuş demektir.

Burada mümkün olduğunca bunlardan bazılarını zikretmeye çalışacağız:

1. İnsan, hac menâsikini edâ etmek için yolculuğa çıkmakla Allah'a ve âhiret yurduna olan yolculuğunu hatırlamalıdır. İnsan yolculuğa çıkarken sevdiklerini, âilesini, çocuklarını ve vatanını nasıl terk ediyorsa, âhiret yurduna yolculukta da böyle olacaktır.

2. İnsan, bu yolculukta kendisini mukaddes topraklara ulaştıracak azığını nasıl önceden temin ediyorsa, aynı şekilde Rabbine olan yolculuğunu hatırlamalı ve kendisini emin yere (cennete) ulaştıracak azığını (salih ameli) yanında götürmesi gerekir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmaktadır:

[وَتَزَوَّدُواْ فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى وَاتَّقُونِ يَا أُوْلِي الأَلْبَابِ [سورة البقرة من الآية: 197 ...

"...(Âhiret için) azık toplayın. Şüphesiz ki azığın en hayırlısı takvâdır.Ey akıl sahipleri! Bana karşı gelmekten sakının."(Bakara Sûresi: 197)

3. Yolculuk, azaptan bir parça olduğu gibi, âhiret yurduna yolculuk da aynı şekilde azaptan bir parçadır. Hatta dünya hayatındaki yolculuğun azabından kat be kat daha büyüktür. Dolayısıyla

âhiret yolculuğu için insanın önünde ruhun can çekişmesi, ölüm, kabir hayatı, haşr, hesap, mizan (amellerin terazide tartılması), sırat köprüsünden geçiş, daha sonra cennet veya cehennem hayatı vardır. Saadete eren kimse, Allah Teâlâ'nın o günün dehşetinden ve azabından kurtardığı kimsedir.

4. İhramlı kimse,iki parçadan oluşan ihram elbisesini giydiği zaman, öldüğünde kefenleneceği kefenini hatırlamalı ve bu durum onu, her türlü günahlardan kurtulmaya sevk etmelidir.İnsan, (ihrama girerken) elbiselerinden nasıl soyutlanıyorsa, günahlarından da o şekilde soyutlanmalıdır. Temiz ve beyaz olan o iki elbiseyi (ihramı) nasıl giyiyorsa, kalbi ve azaları da beyaz olmalı, onu günah ve masiyetle karartmaması gerekir.

5. İnsan mikatta:"Lebbeyk Allahumme lebbeyk" demekle,Rabbi Allah Teâlâ'nın emrine icâbet ettiğini ifâde eder. Peki ihramlı olduğu hâlde hâlâ günahlara devam edip bu günahları terk etmekte Rabbinin emrine icâbet etmemesine ne denir? Lisanı hâli "Lebbeyk Allahumme lebbeyk"; yani: Beni günahlardan yasaklamana icâbet ettim, diyor. Peki bu vakit, günahları terk etme vakti değil midir?

6. İnsan, ihram sırasında ihramın yasaklarını terk edip telbiye ve zikirle meşgul olmakla müslümanın hangi hâl üzere olması gerektiğini açıklar. Bu hâl, onun için bir terbiye ve nefsi bu hâl üzere olmaya alıştırmaktır. İhramlı kimse nefsini, esasında mübah olan, fakat ihram sebebiyle Allah Teâlâ'nın burada haram kıldığı şeyleri terk etmeye alıştırır ve onu bu hâl üzere terbiye eder. Peki Allah Teâlâ'nın kendisine her zaman ve mekânda haram kıldığı şeyleri nasıl olur da ihramlı iken çiğneyebilir?

7. İnsan, Allah Teâlâ'nın insanlar için emniyet ve güven yeri kıldığı Beytullah'a girmekle kıyâmet günündeki emniyeti hatırlar. İnsan bu emniyeti, ancak çok sıkı çalışmak ve yorulmakla elde edebilir. Kıyâmet günü insanı emniyette kılacak en büyük şey ise, tevhid ve Allah'a ortak koşmayı terk etmektir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmaktadır:

[الَّذِينَ آمَنُواْ وَلَمْ يَلْبِسُواْ إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُوْلَـئِكَ لَهُمُ الأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ] سورة الأنعام الآية: 82

"Îmân edip de îmânlarına zulmü (şirki) bulaştırmayanlar var ya; işte güven onların hakkıdır ve

doğru yolu bulmuş olanlar da onlardır." (En'âm Sûresi: 82)

Hacer-i Esved'i öpmekle -ki umre ve hac menâsikinden ilk başlayacağı şeydir- insanı sünneti yüceltmek ve kısa aklıyla Allah'ın hükümlerini çiğnememekle terbiye eder, Allah Teâlâ'nın insanlar için dîn kıldığı her şeyde hikmet ve hayır olduğunu ona öğretir. Ayrıca insanın nefsini, Rabbi Allah Teâlâ'ya ibâdet etmek üzere terbiye eder.

Nitekim bu konuda Ömer -Allah ondan râzı olsun-, Hacer-i Esved'i öptükten sonra şöyle demiştir:

[إِنِّي أَعْلَمُ أَنَّكَ حَجَرٌ لا تَضُرُّ وَلا تَنْفَعُ، وَلَوْلَا أَنِّي رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُقَبِّلُكَ مَا قَبَّلْتُكَ.] رواه البخاري ومسلم

"Ben biliyorum ki sen ne zarar, ne de fayda verebilen bir taşsın. Şayet ben, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'i seni öperken görmüş olmasaydım, seni öpmezdim." (Buhârî, hadis no: 1520. Müslim, hadis no: 1720)

8. İnsan, Beytullah'ı tavaf etmekle babası İbrahim -aleyhisselâm-'ı, insanlara bir toplanma ve güven yeri olması için İbrahim -aleyhisselâm-'ın Beytullah'ı inşâ ettiğini ve insanları bu evi haccetmeye çağırdığını hatırlar. Nebimiz Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem- de gelmiş ve insanları bu evi haccetmeye çağırmıştır. Aynı şekilde Musa ve İsa -aleyhisselâm- da bu evi haccediyorlardı.Nitekim bu ev, bu nebiler için bir şiâr (sembol) olmuştu. Nasıl olmasın ki? Allah Teâlâ, Beytullah'ı inşâ etmesini ve onun yüceltilmesini İbrahim -aleyhisselâm-'a emretmiştir.

9. İnsan,Zemzem suyundan içmekle Allah Teâlâ'nın insanlar üzerindeki nimetini hatırlar. Milyonlarca insan asırlar boyu bu mübârek sudan içmesine rağmen tükenmemiştir. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in haber verdiği üzere bu suyu içerken insanı duâ etmeye teşvik eder.

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

[مَاءُ زَمْزَمَ لِمَا شُرِبَ لَهُ.] رواه ابن ماجه وأحمد وحسنه ابن القيم في زاد المعاد

"Zemzem suyu içildiği maksat içindir." (İbn-i Mâce, hadis no: 3062. Ahmed, hadis no: 14435. İbn-i Kayyim -Allah ona rahmet etsin- "Zâdu'l-Meâd", c: 4, s: 320'de hadisin hasen olduğunu belirtmiştir.)

10. İnsanın Safâ ile Merve arasında sa'y yapması, kendisine Hâcer anamızın maruz kaldığı büyük imtihanı öğretir. Hâcer anamız, küçük oğlu İsmail'e bir yudum su bulmak için Safâ ile Merve arasında koşturması, bir canı içindeki bulunduğu büyük sıkıntı ve zorluktan kurtarmak içindi.Bu kadın böyle bir zorluğa sabretmiş ve Rabbi Allah Teâlâ'ya sığınmış ise, bizim için onda alınması gereken güzel örnekler vardır. Buna göre erkek, kadının cihadını ve sabrını hatırlar ve kendisinin içinde bulunduğu durumun hafif olduğunu idrak eder.Kadın ise, hem cinsinin ne olduğunu hatırlar, şiddet ve zorluk günlerindeki sıkıntısı hafifler.

11. Hacı, Arafat'ta vakfeye durmakla mahşer günündeki o dehşetli kalabalığı hatırlar. Hacı, binlerce insanın oluşturduğu kalabalıktan dolayı yorgun ve bitkin düşüyorsa, insanların yalınayak,çırılçıplak ve sünnetsiz olarak (Rablerinin huzurunda toplanmak üzere) çıkaracakları izdiham nasıl olacaktır?

12. Hacer-i Esved için söylediğimiz şeyi cemrelere taş atarken de söyleyebiliriz. Öyle ki müslüman cemrelere taş atmakla kendisini, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e itaate ve O'nu kendisine örnek almaya alıştırır. İşte bu davranış, Allah'a yapılan katıksız kulluğun tezahürüdür.

13. Hacı, hac kurbanını (hedy'i) keserken, babamız İbrahim -aleyhisselâm-'ın, Allah Teâlâ'nın emrini yerine getirmek için biricik oğlu İsmail'i kesmeye çalıştığı o büyük olayı ve Allah Teâlâ'nın emrine ve nehyine aykırı olan duygusal davranışın hiçbir şekilde yerinin olmadığını hatırlar. Aynı şekilde hacı, bu olay ile kurban olarak takdim edilen İsmail'in, Allah Teâlâ'nın emrine icâbet etme ahlâkını ve büyüklüğünü öğrenir.

Nitekim Allah Teâlâ bu olayı şöyle haber vermektedir:

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَا بُنَيَّ إِنِّي أَرَى فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ فَانْظُرْ مَاذَا تَرَى قَالَ يَا أَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ [سورة الصافات الآية: 102]

"Çocuk kendisiyle birlikte yürüyüp koşabilecekçağa erişince (İbrahim ona): 'Yavrum!' dedi.'Gerçekten ben rüyamda seni boğazlıyorken gördüm. Bir bak, sen ne düşünüyorsun?' (İsmail, Rabbinden râzı, babasına itaatkâr ve Allah'a itaatte ona yardım eder bir hâlde): 'Babacığım! Emrolunduğun şeyi yap. İnşaallah beni sabredenlerden bulacaksın' dedi." (Sâffât Sûresi: 102)

14. Hacı, ihramdan çıktığı ve Allah Teâlâ'nın ihram sebebiyle kendisine haram kıldığı şeyler kendisine helal olduğu zaman, bu olay onu sabır üzerine terbiye etmiş olur. Zirâ her zorlukla birlikte bir kolaylık vardır. Allah Teâlâ'nın emrine icâbet edenin âkibeti, sevinç ve mutluluktur. Bu sevinç ve mutluğu ise, ancak Allah'a itaatin lezzetini tadan kimse bilir.Tıpkı oruçlunun, orucunu açarken hissettiği sevinç ve mutluluk veya gecenin son bölümünde kalkıp namaz kılan kimsenin namazdan sonra hissettiği sevinç ve mutluluk gibi...

15. Hacı, hac menâsikini bitirir, Allah Teâlâ'nın emrettiği ve farz kıldığı şekildeyerine getirir ve hac menâsikini tamamlarsa, Rabbinden bütün günahlarını bağışlamasını ümit eder.

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- böyle va'dederek şöyle buyurmuştur:

[مَنْ حَجَّ لِلَّهِ فَلَمْ يَرْفُثْ وَلَمْ يَفْسُقْ رَجَعَ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ.] رواه البخاري ومسلم

"Kim Allah için hacceder, (hac sırasında ihramlıyken) eşiyle cinsel ilişkiye girmez (çirkin ve açık-saçık söz söylemez) ve hiçbir günah işlemezse, anasından doğduğu günkü gibi âilesine günahsız olarak döner." (Buhârî; hadis no: 1449. Müslim, hadis no: 1350)

Böyle duâ etmesi, her türlü günahlardan uzak bir şekilde hayatında beyaz bir sayfa açmak içindir.

16. Hacı, âilesine ve çocuklarına dönüp onlara kavuşma sevincini yaşadığı zaman, Allah Teâlâ'nın cennetinde onlarla buluşup yaşayacağı en büyük sevinç ve mutluluğu hatırlar. Bu durum, gerçek hüsranın, kıyâmet gününde hem kendisinin, hem de âilesinin hüsrana uğraması olduğunu ona öğretir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmaktadır:

[قُلْ إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ] سورة الزمر من الآية: 15

"(Ey Nebi!) De ki: Gerçekten hüsrana uğrayanlar, kıyâmet günü hem kendilerini, hem âilelerini hüsrana uğratanlardır.İyi bilin ki bu, apaçık hüsranın ta kendisidir." (Zümer Sûresi: 15)

Zikretme imkânı bulduğumuz şeyler bunlardır.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.